

Üstökösök

január

Észlelő	Észl.	Műszer
Jónás--Kárpáti--Kránicz (Budapest)	1	15 T
Mizser Attila (Budapest)	2	20x60 B
Sárnieczy Krisztián (Budapest)	2	20x60 B
Szabó Sándor (Sümegecsehi)	1	7 L
Szarka Levente (Kecskemét)	3	16,2 T

Zanotta-Brewington (1991g₁)

Igen nagy dicsőséget szerzett az olasz amatőrcsillagászatnak Mauro V. Zanotta. Olaszországból utoljára 1907-ben fedezett fel üstököst M. Giacobini. Az új üstököst Howard J. Brewington is felfedezte — minderről január első napjaiban értesítettük az aktívabb észlelőket. Az első hazai megfigyelést Mizser Attila végezte január 3-án a budapesti Svábhegyről. Az üstökös pozíciója eltért az előrejelzettől, és az észleléskor pontosan egybeesett az NGC 7066 galaxisával (ez utóbbi fényessége 15^m). Az üstökös fényességét 20x60-as binokulárral 8^m,5-ra becsülte. A következő este Ráktanyáról többen látták az üstököst, kb. 1°,5-kal É-ra az M15-től. A kóma sűrűsödési fokát 5-re, átmérőjét 5'-re becsülték. Az összfényesség Mizárral 9^m-nak, 20x60-as binokulárral 8^m,4-nak látszott. Január 7-én Szarka Levente, 8-án Szabó Sándor észlelte az üstököst. Megfigyeléseik tökéletesen egyeznek. Az összfényességet 8^m,3 ill. 9^m-ra, a kómaátmérőt 3'—5'-re, a DC-t 4-re ill. 5-re becsülték. Azt már ekkor is lehetett sejteni, hogy az üstökös nem fogja elérni a várt 6^m,5-s fényességét.

A fogyó Hold a hónap végén ismét "megengedte" az üstökös észlelését. Három megfigyelés érkezett, melyek szerint a fényesség 7^m,5—8^m,0-ra emelkedett. A kóma látványa nem sokat változott: egy kicsit nagyobb és diffúzabb lett. Viszont megjelent egy fényes központi mag, mely 30-án 9^m,5-s volt.

Hogy jobban el lehessen képzelni az üstökös látványát, álljon itt Szarka Levente 16,2 cm-es reflektorral készült leírása: "Január 7-én 16:20 UT-kor vettem észre, ekkor egy csillagszerű magnak és körülötte halvány derengésnek láttam az üstököst. Később a javuló kontraszt hatására egy nem túl könnyű, kör alakú üstökössé "változott", viszonylag nagy kiterjedésű központi résszel." Jónás Károly Kárpáti Nándor és Kránicz Zoltán társaságában néhány nappal később kicsit talán túlbecsülve 7^m,9-snek látták az üstököst.

P/Faye (1991n)

Két novemberi észlelés érkezett meg kicsit késve. Mindkettőt Kósa-Kiss Attila készítette, november első napjaiban. Elég nehezen észlelhető

üstökösként írja le. A csillagszerű mag 11^m -s volt, mely köré egy $4'$ átmérőjű, igen halvány halószerű kóma "borult". Az üstökös összfényessége 10^m volt.

Üstökösészlelések 1991-ben

Annak ellenére, hogy tavaly nem volt olyan sok fényes üstökös, mint 1990-ben, mégis hat üstökösről érkeztek beszámolók, összesen 30. Legeredményesebb észlelőnk Kósa-Kiss Attila, aki öt üstökösről összesen 12 észlelést küldött, ami igazán szép eredmény.

Levy (1990c)

Az 1990-es nyár emlékezetes üstökösét Dömény Gábor csípte el február 18-án. A Naprendszerből kifelé tartó üstökös mintegy 9^m -s fényességű volt, $3'$ -es diffúz kómával.

P/Metcalf-Brewington (1991a)

Elsőként Joel Metcalf fedezte fel 1906-ban, majd H. J. Brewington akadt rá újra 1991. január 7-én. Csak három észlelést kaptunk róla, melyek február 1-jén készültek. Ekkor fényessége $10^m-10,5^m$ volt, a kóma $2'$ körülinek és nagyon diffúzknak mutatkozott.

P/Faye (1991n)

A tavalyi visszatérést T. Seki észlelte először fotografikusan, $18,8^m$ -nál, 60 cm-es reflektorral. Vizuálisan C. S. Morris látta először augusztus 11-én $12,5^m$ -nál. Rovatunkhoz 13 megfigyelés érkezett, melyek október 3. és november 3. között készültek. Egy hónap alatt végig ugyanolyan, $9,5-10^m$ -s jellegtelen paca volt. Csak egyszer figyeltünk meg halvány csóvakezdeményt.

P/Levy (1991q)

David Levy talált rá június 14-én. Az első hazai észlelés egy hónappal későbbi. Ekkor még 8^m -s volt az üstökös, bár eléggé diffúz. Az augusztus 12-i utolsó észleléskor már csak $10,5^m$ -s és teljesen diffúz. Négy észlelő összesen hat észlelést juttatott el hozzánk.

P/Wirtanen (1991s)

Ezt is T. Seki fedezte fel újra július 8-án, 17^m -nál. Az első vizuális észlelés augusztus 8-án készült, egy 41 cm-es reflektorral; ekkor $11,4^m$ -s volt az üstökös. Egyetlen megfigyelést kaptunk, amit Kósa-Kiss Attila készített szeptember 7-én. A diffúz üstökös $10,8^m$ -s volt, $2'$ -es kómával.

P/Hartley 2 (1991t)

Az újrafelfedező T. V. Kryachko július 9-én találta meg a 11^m -s, kondenzációt mutató, diffúz üstökösöt. Azon kivételes üstökösök közé tartozik, amelyek túlszárnyalták előrejelzett fényességüket. Az első és utolsó magyarországi észlelések augusztus 11/12-én készültek, ekkor az összfényesség $8,5-9^m$ -s volt. Utoljára Nagyszalontáról látták.

SÁRNECZKY KRISZTIÁN

Üstökös Gyorshírek

Azon keveseknek, akik éltek a lehetőséggel, már három számot kiküldtünk, gyors egymásutánban. Az első és a második szám január 8-án készült el, az újonnan felfedezett Zanotta-Brewington valamint az egyre halványuló P/Faye ill. a Shoemaker-Levy (1991d) üstököséről közölt pozíciókat. A január 17-i harmadik szám a Mueller (1991h₁) üstökös felfedezéséről tudósított, és pozícióadatokat is közölt. Továbbra is várjuk a megcímzett borítékokat, különösen az aktív észlelektől!

Még egyszer a Szutor-féle üstökösszerű objektumról

Február 13-án levelet kaptunk Brian G. Marsdentől az objektummal kapcsolatban. Az alábbiakban közöljük a téma szaktekintélyének véleményét:

Az észlelések (a pozíciók) nem illeszthetők megfelelően, így pl. ha a dec. 3-i és 12-i adatokat vesszük alapul, akkor az üstökösnek októberben kellett volna földközelségen lennie, azt megelőzően pedig nagyon nehezen észlelhető helyzetben kellett volna tartózkodnia. Valamivel jobban használhatók az október 3-i és 29-i adatok, de ebben az esetben a rektaszenció december 3-ára $20^{\text{h}}13^{\text{m}}$ helyett $20^{\text{h}}23^{\text{m}}$ -nak adódik; a december 12-i rektaszenció pedig $20^{\text{h}}29^{\text{m}}$ -nek. Attól tartok, hogy az észlelések között eltelt hosszú időszak nagyon megnehezíti annak kiderítését, hogy mi is történt valójában. Ilyen esetekben nagyon fontos, hogy egy éjszakán két különböző felvétel készüljön ugyanarról az égiterről, és a következő felvételpár öt napon belül elkészüljön. Úgy vélem, ha lett volna a kérdéses vidéken egy 10 magnitúdós üstökös, akkor másoktól is kellett volna róla beszámolókat kapnunk.

Adok-veszkek

ELADÓ egy keveset használt Zeiss óragép, vagy elcserelném 25 cm átmérőjű, kb. f/6-os jómínőségű tükkörre foglalattal vagy tubusba szerelve. Gieler Zoltán, 1094 Budapest, Tűzoltó u. 92.

ELADÓ egy új Pentacon 2,8/29-es nagylátómezejű objektív (2000 Ft); 2 db 30/120-as akromatikus, 5x-ös nagyítású, igen nagy LM-jű keresőtávcső, hibátlan képalkotással (600—600 Ft); egy 25 mm-es és egy 12 mm-es akromatikus Kellner-okulár gyári kivitelben 700 Ft ill. 600 Ft; egy hibátlan tetőprizmát tartalmazó képfordító prizmarendszer 300 Ft-ért, valamint 2 db 32 mm átmérőjű különböző sötétségű neutrális szűrő 150—150 Ft-ért. Rózsa Ferenc, 2600 Vác, Munkácsy M. u. 4.

ELADÓ egy új 70 mm átmérőjű monokulár összecusukható alu-állvánnyal, alu hordtáskában. Az objektívfókusz 450 mm; egy mozdulattal átváltható 30/60x-os nagyítás változó és mélyég észleléshez (7000 Ft). MF projektív (3,2 és 8-as) okulár (600—600 Ft). Bartus Ferenc, 2165 Kismémedi, Rákóczi u. 2/a. tel. (este): (27) 66-102

ELADÓ 30 db csillagászati témájú könyv (köztük: Menzel: Csillagászat, Kulin: A távcső világa és több sikerkönyv, pl. Rük1—Klepes-ta: Csillagképek atlasza). Sár János, 1029 Budapest, Ördögárok u. 224.

ADOK-VESEK rovatunkban legfeljebb 10 sorig díjtalanul közöljük előfizetőink csillagászati apróhirdetéseit. Nem előfizetők számára a hirdetés díja soronként 50 Ft. Kérjük, tömören fogalmazzanak!